

MODALITATS FORMATIVES EN TÍTOLS DE POSTGRAU

Beatriz Gallardo

Directora del Servei de
Formació Permanent / Unitat
d'Innovació Educativa.
Universitat de València

En la mesura que els màsters representen el desplaçament dels ensenyaments d'especialització i el nombre mitjà d'estudiants per assignatura és normalment més reduït que en els graus, constitueixen també un marc ben adequat per a desenvolupar iniciatives de docència innovadores i, sobretot, més ajustades al perfil específic dels destinataris. Si una de les consignes més repetides en les propostes d'integració dels títols europeus ha sigut la centralitat de l'estudiant, la docència en el màster és, sens dubte, un àmbit idoni per a desenvolupar-la. Després dels estudis generalistes de grau, els màsters són un espai per a l'especialització, la fragmentació i la complexitat, que es nodreix ben sovint de la vessant investigadora que el professorat mateix desenvolupa en el si de la universitat; això vol dir que la visió acadèmica és inseparable d'altres visions, com ara la professional i/o la investigadora (aquesta última mitjançant els doctorats).

Pel que fa a les modalitats de docència, la Universitat de València té màsters presencials, semipresencials i en línia, la qual cosa implica ja una diferència respecte als estudis de grau. Cal remarcar que en la major part dels casos la docència en línia no és una docència clàssica a distància, de continguts gravats i dipositats en el repositori de l'Aula Virtual, sinó una docència síncrona, que es transmet «en directe», i que permet la participació igualment simultània dels estudiants connectats a la classe mitjançant el seu ordinador. Això es fa possible mitjançant la utilització d'un programari, gestionat des del Servei de Formació Permanent / Unitat d'Innovació Educativa, que permet la participació síncrona de tots els assistents: el professorat imparteix la classe i en tot moment qualsevol dels participants pot interrompre-la per a sol·licitar aclariments o fer-hi aportacions; paral·lelament, quan una persona matriculada en el títol no es pot connectar en el moment de la classe, la gravació queda emmagatzemada i al seu abast en l'Aula Virtual per a una visió posterior.

«Si una de les consignes més repetides en les propostes d'integració dels títols europeus ha sigut la centralitat de l'estudiant, la docència en el màster és, sens dubte, un àmbit idoni per a desenvolupar-la»

Aquesta opció comporta una doble obertura de l'oferta de postgrau, ja que, d'una banda, n'afavoreix la internacionalització (per la captació d'estudiants estrangers), i de l'altra, permet la participació d'estudiants que treballen o que han de compatibilitzar els estudis amb la vida familiar. Durant el curs 2009-2010, els màsters de la UV van tenir un 18% d'estudiants estrangers, i aquesta xifra pot augmentar mitjançant l'oferta de les classes amb videoconferència, que són clarament més atractives que l'estudi solitari amb materials estàtics. Des de la perspectiva impulsada per la Unió Europea de formació al llarg de la vida, aquesta modalitat, que és formació en línia però que manté alhora característiques inherents a la presencialitat, es perfila com una opció de futur en la mesura que els màsters esdevenen un espai flexible per a l'especialització professional.

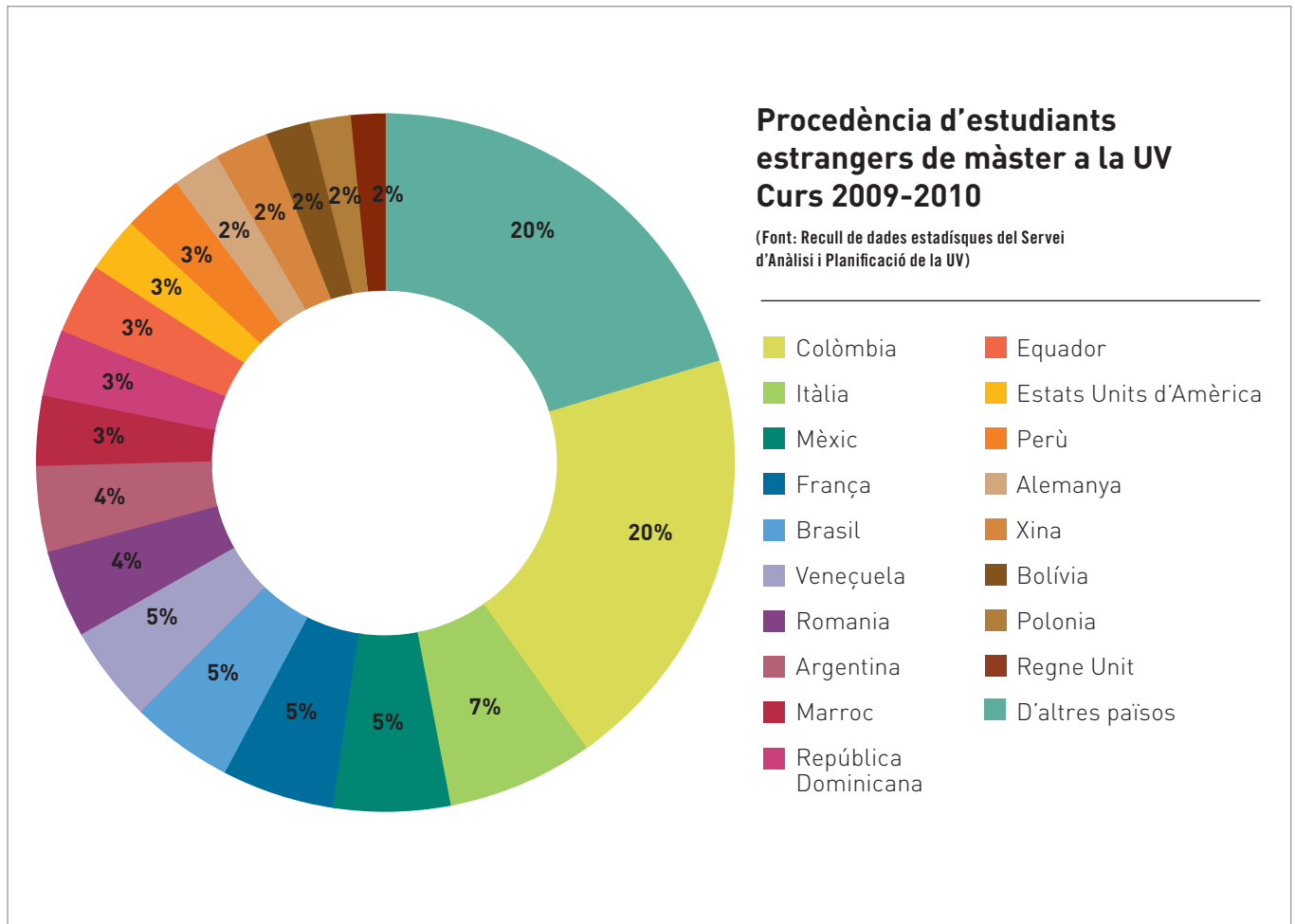
Un altre dels trets que afavoreixen la innovació en els màsters és el fet que molts són coorganitzats amb altres entitats, com ara col·legis professionals, empreses privades, institucions públiques, o també amb altres universitats nacionals i internacionals, cosa que fomenta, al mateix temps, la impartició oficial de les classes en anglès en major proporció que en els graus i un increment de la mobilitat estudiantil, ja que de vegades la docència es reparteix entre diferents institucions d'educació superior. Aquestes activitats d'organització conjunta

es vinculen, com ara veurem, amb el desenvolupament d'accions formatives que poden ser més flexibles que en els estudis oficials de grau, perquè faciliten el pas a una docència més pràctica i col·laborativa, i amb una organització diferent en els horaris i els llocs d'impartició.

Pel que fa a les modalitats formatives, la classe magistral es veu parcialment superada per opcions clarament cooperatives i de treball en grup, una qualitat, però, que no es pot considerar totalment derivada de la implantació de l'espai europeu d'educació superior, sinó que ha sigut des de sempre característica dels ensenyaments de postgrau i doctorat. La docència d'aquests estudis ha

sigut tradicionalment més adient per a treballs mitjançant modalitats formatives col·laboratives, com ara els grups de discussió, seminaris o *workshops*, exposicions de l'alumnat individuals o en grup... La lliçó magistral coexisteix juntament amb conferències de professorat invitat, que pot procedir de l'àmbit acadèmic però també de l'àmbit professional; resulta innegable l'interès de poder comptar en els estudis de postgrau amb el magisteri d'experts, molt especialment –però no en exclusiva– en els màsters d'orientació professional; aquesta possibilitat aporta a la docència un matís de realisme i practicitat que reforça la necessària aplicació de l'apre-

nentatge al món professional que reclama la declaració de Bolonya. Evidentment, per afavorir l'equilibri entre l'irrenunciable component teòric i l'aplicació professional, són també essencials les classes pràctiques, les pràctiques en empresa i l'estudi de casos, que en gran part dels màsters aporten elements fonamentals per als treballs de fi de màster.

La innovació, finalment, es completa amb la vessant que proporcionen les tecnologies educatives. Especialment important en aquest sentit és el que s'anomena espiral de coneixement, segons la qual el coneixement que generen els estudiants es converteix en el punt de partida per a noves aportacions. Per exemple, un grup d'estudiants utilitza el bloc en una assignatura, i aquest bloc pot servir després a d'altres estudiants com a material de base per a elaborar una wiki o una web temàtica; en altres casos, les aportacions fetes pels i les estudiants al bloc d'assignatura, o en algun fòrum obert en l'Aula Virtual, poden fer-se servir com a material de base per al desenvolupament posterior de seminaris o grups de discussió. Aquestes accions de transferència són facilitades, com ja hem dit, per l'extensió de les tecnologies educatives de què disposa la UV.

«Evidentment, per afavorir l'equilibri entre l'irrenunciable component teòric i l'aplicació professional, són també essencials les classes pràctiques, les pràctiques en empresa i l'estudi de casos»

Amb aquesta descripció global i necessàriament breu hem tractat de dibuixar el panorama general de la docència que es desenvolupa en els estudis de màster i doctorat de la Universitat de València. Actualment, els estudiants de secundària que comencen a prefigurar els seus estudis futurs han de saber que el màster configura un espai formatiu flexible i participatiu, on és imprescindible la implicació activa i la projecció de l'aprenentatge cap a la professionalització o l'especialització investigadora posteriors. En la mesura que els estudiants actuals ja han experimentat o experimenten ara aquest tipus de docència en els graus europeus, o també en els estudis de secundària, resulta plausible pensar que els màsters de la nostra universitat incrementaran progressivament la importància d'aquestes modalitats formatives. ■